

Από τους καταυλισμούς σε σπίτια: Το μεγάλο στοίχημα για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Από ftzivel - 30 Απριλίου, 2018

Πριν από λίγες ημέρες η κυβέρνηση παρουσίασε ένα πρόγραμμα για την μετεγκατάστασή των Ρομά από δεκάδες καταυλισμούς σε δομές με στόχο την ένταξή τους στον κοινωνικό ιστό. Μπορεί το «Δεν έχω τόπο, δεν έχω ελπίδα/ δεν θα με χάσει καμιά πατρίδα» να πάψει να εκφράζει τους Ρομά;

«Έχει πάψει προ πολλού να τους εκφράζει» εξηγεί στο Tnxs.gr η Κατερίνα Γιάντσιου, Ειδική Γραμματέας για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά. Οι Ρομά εδώ και καιρό έχουν χάσει τον νομαδικό τους χαρακτήρα και βρίσκονται εγκλωβισμένοι σε μια χώρα που βιώνει την κρίση και ούτε επιθυμούν να μετακινηθούν, ούτε μπορούν να κάνουν από μόνοι τους πολλά για να βελτιώσουν τις πολύ κακές συνθήκες διαβίωσης τους.

Σύντομα ξεκινάει από την Άμφισσα το πρόγραμμα μετεγκατάστασης πληθυσμών Ρομά που διαβιώνουν σε ακραία υποβαθμισμένους οικισμούς. Οι παρεμβάσεις που δρομολογούνται αφορούν από μετεγκαταστάσεις πληθυσμών και βελτιωτικές παρεμβάσεις σε ήδη υπάρχοντες οικισμούς μέχρι την παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης, απασχόλησης και υγείας με προγράμματα που εντάσσονται στο πλαίσιο μιας ολιστικής πολιτικής για τη σταδιακή αλλά πλήρη κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά όλης της χώρας.

Η ειδική γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά του υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει προχωρήσει στη χαρτογράφηση των καταυλισμών (371 καταυλισμοί με συνολικό πληθυσμό 110.007 άτομα) και στις ιδιαίτερες ανάγκες αυτών. Πόσο δύσκολο είναι το εγχείρημα και πόσο έτοιμη είναι η κοινωνία αλλά και η ίδια η κοινότητα των Ρομά να στηρίξουν αυτήν την αλλαγή; Η κυρία Νάντσιου είναι αισιόδοξη καθώς έχει πλήρη εικόνα από τις σχετικές διαβουλεύσεις, ωστόσο δεν ωραιοποιεί την κατάσταση «Το γεγονός ότι η χώρα μας καθυστέρησε τραγικά να εντάξει τους Ρομά στον κοινωνικό ιστό, Κάνει το έργο μας σαφώς δυσκολότερο» σημειώνει.

Κυρία Νάντσιου, θέλουν οι ίδιοι οι Ρομά να ενταχθούν στον κοινωνικό ιστό; Αρκετοί πιστεύουν πως το βιώνουν σαν βίαιη παρέμβαση στην κουλτούρα τους.

Υπήρχε νομαδική κουλτούρα κάποτε. Αυτό το βίωμα πλέον δεν υφίσταται. Είναι σε συγκεκριμένους καταυλισμούς. Η νομαδική κουλτούρα έχει γράψει μέσα τους, αλλά σήμερα είναι παγιδευμένοι σε ένα παρελθόν. Η πορεία τους ήταν τέτοια που παρέμειναν στο περιθώριο. Εμείς δεν είχαμε αναπτυγμένο κοινωνικό κράτος για να ενσωματώσει τον πληθυσμό. Το αφήσαμε και σήμερα είναι πιο οξυμένες οι δυσκολίες της μετάβασης.

Αυτή η διαπίστωση είναι προϊόν έρευνας;

Δεν κάναμε έρευνα αλλά συνομιλούμε με τον πληθυσμό. Η ειδική γραμματεία κατά τον 1ο χρόνο λειτουργίας της οργάνωσε επισκέψεις στους καταυλισμούς Ρομά. Με τα συλλογικά όργανα του πληθυσμού και στα πλαίσια υλοποίησης του ευρωπαϊκού προγράμματος κάναμε διαβουλεύσεις. Από τη δική μου εμπειρία και την πρότερη ενασχόληση μου με το θέμα, δεν προέκυψε ποτέ η άρνησή τους να ενταχθούν. Μπορεί η όλη διαδικασία να έχει δυσκολίες γιατί είναι σύνθετο θέμα. Το θέμα δεν έχει αντιμετωπιστεί ποτέ συνολικά οπότε διογκώνονται τα προβλήματα. Η πολιτεία φαίνεται αναξιόπιστη στα μάτια τους αφενός αλλά και οι πρακτικές των Ρομά ενοχλούν. Είναι όμως αποτέλεσμα του ότι ζουν στο περιθώριο δεν υπήρξε ενεργό κοινωνικό κράτος να τους βοηθήσει.

Ποιες είναι οι πρωτοβουλίες που δεν πάρθηκαν ποτέ με αποτέλεσμα να φτάσουν τα πράγματα σε αυτό το οριακό σημείο;

Πρώτα απ'όλα η εκπαίδευση που είναι δικαίωμα για όλους. Υπήρξαν προγράμματα εκπαιδευτικά για τους ρομά, αλλά δεν ήταν τόσο εύκολο να εφαρμοστούν. Όταν κανείς ζει σε συνθήκες εξαθλίωσης χωρίς πρόσβαση σε ηλεκτροδότηση και τη στέγαση, είναι δύσκολο να γίνει η παρακολούθηση σε σχολεία. Δεν έχουν τα παιδιά ούτε την υγιεινή ούτε τις δεξιότητες όταν λείπει η βάση. Αυτό με τη σειρά του δημιούργησε το πρόβλημα της απασχόλησης.

Με ποιον τρόπο θα βοηθήσει το πρόγραμμα να φύγουν οι Ρομά από ένα περιβάλλον εξαθλίωσης;

Αυτό που θέλουμε να κάνουμε και αρχίζουμε να ενεργοποιούμε ήδη το σύστημα, είναι να συνδεθούμε με τις τοπικές οικονομίες. Έχουμε δώσει έμφαση μεταξύ άλλων στο θέμα της βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης. Το επόμενο βήμα είναι η εκπαίδευση που οδηγεί στην απασχόληση και να μην έχουμε γενικά και αόριστα προγράμματα. Συνομιλούμε με τοπικούς φορείς για το πως μπορεί να διασυνδεθεί η τοπική οικονομία με τους Ρομά. Στη Θεσσαλία αρχές Ιουνίου συλλογικότητες νέων Ρομά θα συμμετέχουν σε ομάδες εργασίας για να συνομιλήσουν με την τοπική κοινωνία.

Πρακτικά πως θα αλλάξει η εικόνα των καταυλισμών;

Τα κονδύλια δίνονται για την ανάπτυξη χώρων μετεγκατάστασης, για δίκτυα οδοποιίας, ύδρευσης προμήθεια οικίσκων ... όλα αυτά θα γίνουν με πόρους δημοσίων επενδύσεων. Για να λειτουργήσουν όμως με την ολιστική προσέγγιση που σας είπα, θα έχουμε κέντρο κοινότητας που θα εδρεύει στον χώρο για να διασφαλίζει ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες όπως εκπαίδευση, απασχόληση, συμμετοχή σε αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Θα υπάρχει και φορέας διαχείρισης που χρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο.

Υπάρχει χρονοδιάγραμμα;

Ξεκινάμε από την Άμφισσα που είναι έτοιμες οι εγκαταστάσεις και θα δημοπρατηθούν σε λίγο οι υποδομές και ταυτόχρονα δουλεύουμε με τους δήμους Κατερίνης Φαρσάλων, Αγρινίου και άλλους. Εκεί έχουμε την ετοιμότητα μέσα στο '18 να οργανωθούμε πλήρως. Η παρέμβαση στις συνθήκες

διαβίωσης όπως ατομική υγιεινή και πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας θα είναι ορατή μέσα στον επόμενο μήνα. Για πρώτη φορά με τις αρμόδιες διευθύνσεις των περιφερειών αλλά και τη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας, έχουμε φροντίσει την εκπόνηση υγειονομικών εκθέσεων για όλους τους καταυλισμούς της χώρας όπου οι συνθήκες διαβίωσης είναι μη αποδεκτές. Εκεί έχουμε λάβει μέτρα και οι δήμοι θα είναι σε θέση να υλοποιήσουν τους στόχους.

Πόσο έτοιμη είναι η κοινωνία μας να εντάξει τους Ρομά;

Υπάρχουν δυσκολίες όμως όταν πλαισιώνεται ο πληθυσμός και ιδιαίτερα τα παιδιά και είμαστε εκεί κάτι γίνεται. Δεν αρκεί απλά να εγγραφούν στο σχολείο. Χρειάζεται υποστήριξη βασικών αγαθών κοινωνική υποστήριξη. Τα παιδιά έχουν ανάγκη να συμμετέχουν να προοδεύουν. Εμείς χάσαμε τον ενθουσιασμό μας τα παιδιά των Ρομά τον έχουν. Αυτή η γενιά θα φέρει την αλλαγή. Οι παρεμβάσεις αφορούν και τα υπόλοιπα παιδιά που θα τα υποδεχτούν. Στις 11 Μαΐου έχουμε εκδήλωση σε σχολείο του Ασπροπύργου όπου έχουμε μεγάλο ποσοστό παιδιών Ρομά. Με αφορμή τη γιορτή της μητέρας και τη δική μας παρέμβαση για τη σημασία της εκπαίδευσης θα είμαστε εκεί μαζί με νέους πτυχιούχους Ρομά.

Γνωρίζετε το ποσοστό των πτυχιούχων Ρομά; Γενικά έχουμε εικόνα της ταξικής διαστρωμάτωσης;

Έχει αυξηθεί το ποσοστό εισαγωγής στα ΑΕΙ αλλά δεν έχουμε στοιχεία αναφορικά με την πολιτιστική ταυτότητα γιατί δεν είναι μειονότητα. οι Ρομά. Βάσει των χωρικών στοιχείων έχουμε κάποια δεδομένα. Επίσης την ταξική διαστρωμάτωση δεν την ξέρουμε ακριβώς γιατί οι πιο εύποροι έχουν ενταχθεί στον κοινωνικό ιστό. Πάντως το 60% των παιδιών Ρομά δεν έχουν τακτική οίτιση και δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Άρα δεν μπορούμε να λύσουμε το θέμα της απασχόλησης. Έχουμε πολύ νέο κόσμο γιατί οι ίδιοι κάνουν πολλά παιδιά κι αν δεν τους βοηθήσουμε, όλη αυτή η νέα γενιά θα συνεχίσει να είναι στο περιθώριο.

Τι σας κάνει αισιόδοξη;

Μέσα από τη δράση, βρίσκουμε τα βήματα να προχωράμε. Στη χώρα μας έχουμε την τάση να μην πιστεύουμε σε κάτι καλύτερο. Υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης. Στείλαμε πέρσι στους 108 δήμους της χώρας σχέδια δράσης. Το ότι μας απάντησε το 50% είναι σημαντικό το ότι οι 25 έχουν ήδη ώριμες δράσεις τις οποίες εξειδικεύουμε είναι θετικό βήμα. Άρα έχουμε χωρικές παρεμβάσεις σε 25 δήμους αλλά οι οριζόντιες θα είναι πανελλαδικές. Οι Ρομά ανυπομονούν να ενταχθούν γιατί ταλαιπωρούνται καθημερινά, οι δήμοι είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν, άρα υπάρχουν όλες οι συνθήκες ώστε να επιτύχει η προσπάθεια. <http://tvxs.gr/n>

Φωτεινή Λαμπρίδη

ftzivel

